

מזמיני מיכאל

לזכרו הטחור פון מרן רבינו הגה"ק
רבי מיכאל אליעזר הכהן פארשלעגער זי"ע
 פון באלטימאר

יוצא לאור ע"י מוסדות 'קהל חסידים' באלטימאר - הנוכה תשפ"ב הבעל"ט ~ גליון ב'

בס"ד

דבר הגליון

שניות מדברי סופרים - עומדים אנו בגליון השני מתורתו של מרן רבינו הגאון הקדוש רבי מיכאל אליעזר הכהן פארשלעגער זי"ע אשר אור תורתו וקדושתו האיר את העיר באלטימאר לפני כשישים שנה, ואשר למרות כי בשעתו כתבו גדולי דורו הפלגות עצומות על גדלותו בתורה ויראת שמים כמובא בגליון הראשון, בכל זאת כמעט ונשתכח זכרו, ורק בשנים האחרונות התחיל שמו להתפרסם, ואור תורתו - אוצר בלום של כחמישים כרכים שלימים מכתי"ק - התחיל לאט לאט לראות אור עולם בחסדי ה', ומבצבץ ועולה להאיר את עולם התורה, אם זה בחידושי העמוקים בספרו הבהיר 'תורת מיכאל' בסוגיות הש"ס (שיצא לאור במהדורה חדשה בימים אלו לשמחת לב חובבי תורה), ואם זה בספריו הנפלאים על התורה, שני החלקים על ספרי בראשית ושמות, והחלק השלישי שיופיע בקרוב על ויקרא במדבר ודברים, והחוט המשולש לא במהרה ינתק משולחנם של לומדי התורה, באשר הספרים מלאים על גדותם בחידושים נפלאים בתורה וחסידות ומתובל בדברי תורה אשר קיבל מרבותיו הגדולים אשר האצילו מהודם עליו.

הנה על עוצם גדלות רבינו זי"ע כבר הבאנו בגליון הקודם מפי ספרים וסופרים וכמובא באריכות בספר הנפלא מיכאל באחת, ובפרט גודל דביקותו ברבו המובהק בעל האבני נזר זי"ע, ואשר כמים הפנים אל פנים כן רבו הגדול הראה אליו עבותות אהבה וקבע לימודו אתו שעות רבות במשך היום למרות שהיה עדיין צעיר לימים, וגם אשר כל התורה כולה היתה שגורה על לשונו באופן מופלא ביותר, כאשר שמענו מפי דור הישן אשר זוכרים את רבינו זי"ע ומספרים בערגה על הזכרונות מימי בחרותם עת שהלכו לדבר איתו בלימוד, ובכל מקום שהיו שואלים אותו מיד נעשה כמעין המתגבר בחריפות ובקיאיות מבהילה ומדהימה.

מן הענין להביא כאן את המסופר על רבו המובהק של רבינו זי"ע, שאמר פעם לתלמידו החביב בעל ארץ צבי מקוזיגלוב זצוק"ל שאתה כבר יכול ליטול קוויטלעך, תמה הארץ צבי ואמר: אבל הלא אינני רבי! ענהו רבו האבני נזר: אתה יכול לקבל קוויטלעך מכוח התורה (ראה בספר אנא עבדא (תולדות הגאון רש"צ קובלסקי זצ"ל, מגדולי חסידי סאטמאר) עמוד ל"ז, שפעם נכנס אחד להגאון בעל החזון איש זצוק"ל וביקש לתת לו קוויטל, אך החזו"א סירב לקחתו, והגרש"צ קובלסקי שהיה נוכח אמר להחזו"א את דברי האבנ"ז הנ"ל, ונהנה החזו"א מדברי האבנ"ז ולקח הקוויטל [וראה בספר פאר הדור (ח"ד עמוד ק"ח-ק"י) סיפור פלא כע"ז], ועל הקשר בין רבינו זי"ע והחזון איש ראה בהערה שבעמוד הבא) - בדברים אלו יובן מה שרואים בשנים האחרונות הישועות הרבות על ציון קדשו של רבינו, ואכן בט"ו חשון הבעל"ט, יום ההילולא של רבינו זי"ע, פקדו מאות אנשים מכל רחבי ניו יארק והגלילות את ציון הקדוש במשך כל שעות היום והלילה, ואשר מאז ועד עתה ממשיכים להגיע מרחוק ומקרוב לציון הקדוש, וכבר שמענו על הרבה שבאו לציון הקדוש ביום היארצייט העבר וכבר זכו להיפקד בדבר ישועה ורחמים, בזיווגים הגונים וכדומה - אין זאת אלא כוח התורה שכוחו נצחי וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

אשרינו שזכינו להיות שלוחי דרחמנא ושלוחי דרבנן לדובב שפתותיו של צדיק נשגב זה, ולהעלות על שלחן מלכים - מאן מלכי רבנן - כמה מילין זעירין, מעט הכמות ורב האיכות, לזכות בהם את הרבים, ולהאיר בהם את ימי האורה בענינא דיומא ופרשת השבוע, מאוצרו הגדול והבהיר אשר השאיר אחריו ברכה לדורות, ואנו תפילה לנורא עלילה כי זכותו הגדול והקדוש יעמוד בעד כל המתעסקים בקדשים ולכל מוקירי זכרו הבהיר ועוסקים באור תורתו להתברך בכל משאלות לבם לטובה.

מחזור שנה!

שנה טובה
 לשנותי תורה

הופיע!

ספר
תורת מיכאל
 חידושים נפלאים
 בעניני הלכה
 וסוגיות הש"ס

מאת
 הגאון רבינו ר' מיכאל אליעזר הכהן פארשלעגער זי"ע
 המסורתי חסיד של
 בעל האבני נזר סאטמאר שו"ת

הספר יצא לאור ב-
 תשפ"ב
 'בית דפוס ספרים' סאטמאר
 תשפ"ב

להשיג בכל חנויות הספרים

טייל פון די
 איבער פופציג
 בענדער
 חידושים
 בכתב יד קדשו

מעלת ישראל תלויה בשלימות הכלל

ויאמר ישראל למה הרעתם לי להגיד לאיש וגו' ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער אתי וגו' ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן איפוא וגו'.

יש להעיר דבכל שאר המקומות בפרשת מקץ נזכר השם 'יעקב', ומה טעם דוקא כאן נזכר השם 'ישראל'.

ויש לפרש כי השם 'יעקב' מורה על יעקב עצמו, והוא נזכר כאשר הכונה ליעקב אבינו עצמו כשמדברים עליו בפרטות, אך השם 'ישראל' עיקרו הוא על כלל האומה הישראלית הבאה ממנו, ועל שם כלל ישראל נקרא יעקב אבינו בשם 'ישראל' מפני שהוא כולל את כולם, ולכן, כאשר מדברים על יעקב מצד מה שנכללים בו כל כלל ישראל, מזכירים את השם 'ישראל'.

והנה כדי שישראל יהיו ראויים לשם 'כלל ישראל' צריכים הם להיות כל "ב השבטים יחד ולא יחסר מהם אפילו שבט אחד, וכן מבואר בגמרא (ב"ב קט"ו): 'גמירי דלא כלה שבטא', היינו שקבלה היא בידי חכמים שלעולם לא יכלה שבט שלם מישראל, אלא ודאי ישאר מכל שבט איזה המשך.

וזה מה שנאמר בפסוק במעשה פלגש בגבעה כאשר נלחמו כל השבטים בשבט בנימין ונשבעו שלא להתחתן עמם (שופטים כ"א, ג'-ח"י) 'ויאמרו למה ה' אלקי ישראל היתה זאת בישראל להפקד היום מישראל שבט אחד', ובהמשך אמרו שם 'נגדע היום שבט אחד מישראל', והיינו שבקשתם היתה שלא יתכן שיפקד שבט אחד מישראל, משום שזהו חסרון בשלימות כלל ישראל כולו, ואכן לבסוף כאשר עשו שלום עם בנימין אמרו 'ולא ימחה שמו מישראל'.

ובזה יובן מה טעם דוקא כאן נזכר השם 'ישראל', שכן בפסוקים אלו נתרצה יעקב אבינו להוריד את בנימין למצרים, ורומזת התורה כי מוכח השם 'ישראל' שהוא בחינת כלל ישראל, היה יעקב בטוח שלא יארע אסון לבנימין בדרך, שכן ודאי ישאר בנימין, שהוא אחד מ"ב שבטים, ועל כן לא היה יעקב ירא מלשלחו עמהם, ולכן כשנזכר בפסוק ששלח עמהם את בנימין, לא נזכר השם 'יעקב' אלא השם 'ישראל', להורות כי מה שנתרצה לשלוח את בנימין, זהו משום שנתעוררה אצלו בחינת השם 'ישראל' המורה על כללות ישראל, וגמירי דלא כלה שבטא, ועל כן היתה ליעקב הרגשה של בטחון בפנימיות לבו שלא יארע לו שום רע בדרך.

מצות ליווי האורח עם ממונו

הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם.

יש להבין מפני מה פירטה התורה ואמרה שנשלחו יחד עם חמוריהם, מה לי אם הלכו עם חמוריהם או הלכו לבדם.

ויש לפרש, כי 'שילוח' היינו לויה, וכמו שמצינו באברהם אבינו במצרים (לעיל י"ב כ') 'וישלחו אותו', ותרגם אונקלוס 'ואלויאו יתיה', וכן בפרשת וירא (לעיל ח"י ט"ז) כתיב 'ואברהם הולך עמם לשלחם', ותרגם אונקלוס 'ואברהם אזיל עמהון לאלוואיהון', וכן איתא במדרש רבה (בשלח כ' ג') 'ויהי בשלח פרעה את העם' - מלמד שהיה פרעה מלוה אותם.

והנה ענין לויית האורח הוא בכדי לתת לאורח שמירה בדרך שהיא בחזקת סכנה, וכדאיתא בזוהר 'תא חזי, כד בר נש עביד לויה לחבריה, איהו אמשיך

לשכינתא ולא תחברא בהדיה ולמהך עמיה באורחא לשזבא ליה, ובגין כך בעי ליה לבר נש ללוויי לאושפיזא.

והנה בירושלמי (תרומות פ"ח סוף ה"ד) הובא מעשה שגזלו את ממונו של רבי יוחנן ולא היה לו לב להשיב בדבר הלכה, ואמר ש'כל האברים תלויין בלב והלב תלוי בכיס', ומוכח מזה שהאדם תלוי בממונו וממונו חשוב כמו הוא עצמו, והוא ונכסיו כאחד הם, ומאחר שענין הלויה היא לשמור את היוצא לדרך מהסכנה שבדרכים, על כן בודאי כאשר מלוים אותו, צריך שהשמירה תהיה גם על ממונו.

וזהו שרמז הכתוב במה שאמר 'והאנשים שלחו המה וחמוריהם', שהואיל וצריכים היו לשלח את היוצאים לדרך וללוותם כדי שתהיה להם שמירה בדרכים שבחזקת סכנה, צריך היה גם לשלוח וללוות את קניניהם וחמוריהם, שכן גם הם טעונים שמירה, והשמירה עליהם חשובה כמו על האדם עצמו.

הטעם שהשתמשו האבות הקדושים בחמורים

הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם.

יש להעיר שלא מצינו בתורה שהאבות והשבטים 'בהיותם בארץ ישראל' השתמשו ב'גמלים', ובכל מקום מצינו שהשתמשו רק ב'חמורים', וכן מצינו אל משה שהשתמש בחמור כדכתיב (שמות ד' כ') ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור, וכן במלך המשיח כתיב (זכריה ט' ט') הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על החמור.

ויש לבאר הענין, דהנה אל רבקה נאמר (בראשית כ"ד ס"ד) ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל, ואיתא בזה"ק (פקודי רל"ו). שהטעם שנפלה מעל הגמל זהו משום שהגמל הוא מסטרא אחרא, והוא בסוד נחש הקדמוני שהביא מיתה לעולם, וכשראתה את יצחק עוסק בתפילה ונלחם בכוחות הרע, סילקה אף היא את עצמה מכוחות הרע הנרמזים בגמל, וכן מבואר גם בליקוטי תורה להאריה"ק (פרשת חיי שרה ד"ה ותרעבנה) וז"ל: דע כי רבקה רכבה על הגמלים, רמז לאותו נחש שהיה כעין גמל, ובא סמא"ל ורכב עליו לפתות את חוה, והטיל בה זוהמא, עתה רכבה עליו, על דרך 'עני ורוכב על החמור', לאכפא ליה תחותיה'.

וכיוצא בזה איתא בספרי החיד"א (פני דוד, לך אות ט"ו) ששרה נתנה את הגר שפחתה לאברהם, משום שבדקה בשמה וראתה שהוא מלשון הגר' וסברה שיצאה ממנו גרים, אך הואיל והגר היתה פגומה אזי 'הגר' נהפך ל'גרה' ויצא ממנו ישמעאל שהוא בחינת גמל המעלה גרה, ואין גר בא ממנו. הרי שהגמל הוא מסיטרא אחרא ואין בו צד קדושה.

והנה האבות והשבטים ומשה רבינו ומלך המשיח, כולם באו לתקן את חטא אדם הראשון, שהביא לעולם את השפעת הגמל והסטרא אחרא אשר גרמו מיתה לעולם, והם שתיקנו גרמו שלא ימשך העולם אחרי הסטרא אחרא ויחיו לעולם, ולפיכך לא השתמשו האבות בגמלים הרומזים לנחש שהחטיא את האדם בחטא אדם הראשון, שהביא מיתה לעולם.

ומאידך, החמור רומז למידת החסד, וכמש"כ רבינו בחיי (שמות י"א ז') שהחמור שנוער באשמורה ראשונה על הלילה (ברכות ג.) זהו רמז למידת החסד שהיא המידה הראשונה, ומשום הכי לא נזכר חמור בתורה עד שבא אברהם שמדיתו חסד, ולפיכך היו משתמשים דוקא בחמורים ולא בגמלים.

דברי ה'שם משמאל' במאמרי לחנוכה התמוהים שהושמטו במהדורה השניה של הספר - יישובו של רבינו שבעקבותיו הוכנסו הדברים שוב - בקשת רבינו להראות הדברים להגאון מפונוביז' ולבעל החזון איש ז"ע

ורבינו ז"ע במכתבו כתב אליו כי 'חס ושלוש לשלוח יד בספר הקדוש, ומה שיעצוהו כמה רבנים להשמיטו אין זאת אלא מפני שהם לא הכירו את השם משמאל כמה דייקן היה, ובפרט בהתורות שהשמיע בקהל רב בקדושה ובטהרה, ולכן דנו זאת בקלות ראש', ובסוף דבריו אחר שהאריך ליישב הדברים מסיק 'מזה מוכח דגדולים וקדושים כאלה אשר הם בתמידות בהרהור בדברי תורה, בלי שום הרהור בדברי הרשות, אפילו ספיקות ודוחקים שלהם הם יותר דברי תורה לאמיתיה - מדברינו הבהירים בראיות מוכיחות ובסברות הנראים לעין שכלנו ברור ובהיר לאמיתתו, ואין לזוז מדבריהם הקדושים אפילו זיז כל שהוא, רק כמו שכתבו הם בספריהם הקדושים'.

ותמצית דברי רבינו ז"ע דלכאורה דברי רש"י שכתב דלא חשיב מתניתין לחנוכה בין הימים שהחליל היה מכה משום דליכא קרבן נוסף אינם מובנים דמה בכך דליכא קרבן נוסף, והרי החליל לא היה מכה בשעת הקרבת הקרבן הנוסף אלא בשעת הקרבת הקרבן תמיד², והא קרבן תמיד גם בחנוכה היה.

ועל כרחיק דרש"י לא נתכוין לומר שלא היה החליל מכה כלל בחנוכה, אלא דרש"י בא רק לפרש למה לא נשמנה חנוכה במשנה דגם חנוכה בכלל הימים שהחליל מכה בהם, וזה מדויק בלשון רש"י שכתב דכיון דליכא קרבן בחנוכה על כן 'לא חשיב אותן במתניתין' דהמשנה לא מנה רק אלו שיש להם קרבן מיוחד.

ובגמרא המכתב מסיק רבינו ז"ע אל הרה"ק רבי הענין ז"ע 'ואם רוצה יוכל לשאול ולהראות זה לכבוד מעלת הרה"ג מוהר"י מפאנעוועז (ה"ה) הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, גאב"ד פוניבז' או להחזון איש שליט"א³, ולפי דעתי יסכימו לזה שלא להשמיטו מספר קדוש כזה, עכ"ל'.

ויש לציין לדברי הגאון רבי שאול אלתר שליט"א בהסכמתו לספר מיכאל באחת שכותב דלדעתו אין כאן אלא טעות הדפוס בספר שם משמאל ובמקום לכתוב 'ועל כן בחנוכה נמי החליל מכה' יש לתקן ולכתוב 'ועל כן בחנוכה אין החליל מכה' והכל על מקומו יבוא בשלום, וביאור הדברים, דרק הודאה מתוך גבהות הלב (כמבואר שם) מלווה בכלי שיר, משא"כ חנוכה שההודאה והשמחה מתוך הכנעה ושפלות, מתבטא נמי ההבדל שאין בה כלי שיר, כי אין כוחו של עני אלא בפיו.

ב. שם, עמ' רל"ז, טור שני, שורה כ"ט, נשמטה שורה אחת, וכך צ"ל:
ומחמת זה עצמו ניתוספו האהבה והגבהות הלב עוד יותר, ועל כן בחנוכה נמי החליל מכה לפני המזבח כבש"ס ערכין, וכעין שירות ותשבחות של דוד המע"ה וכו'.

ההשמטה שנדפסה בסוף ספר שמות בעצת רבינו זצ"ל

ונראה לומר, דענין הלל של חנוכה שניא משל הלל של יו"ט. דהלל של יו"ט בא מצד הגבהות הלב של קדושת היום, מה שא"כ בחנוכה אלא כל עצמו של החליל בא מחמת הכנעה והודאה שנטלנו יותר מחלקנו, שישאול או לא היו ראויים לנסים האלה שרבים או לא עמדו בנסיון ונתנו ידם ליונים כביסופין, ומ"מ ריחם ה' בזכות מועטים שמסרו נפשם על קדושת ה', ומחמת זה עצמו ניתוספו האהבה והגבהות הלב עוד יותר, וכעין שירות ותשבחות של דהמע"ה שהיו נצמחות מפאת ההכנעה, והדברים עתיקים:

המהדורה שניה של הספר שם משמאל שנדפס בהשמטת השורה שנראית כתמוה

הנה דביקותו של רבינו ז"ע ברבו הגדול בעל האבני נזר ז"ע נמשכה גם אחר הסתלקותו כאשר דבק בכל נימי נפשו בבנו ממשיך דרכו הרה"ק בעל השם משמאל ז"ע, אשר ראה בו 'איש אלקים קדוש ונורא מאוד' (לשון רבינו במכתב לבנו הרה"ק רבי הענין ז"ע) וגאון בתורה אשר 'אילו היה מנהל ישיבה כאביו - היה כובש את העולם בלמדנותו' (ראה 'מיכאל באחת', עמוד מ"ג) וגם על ספרו של השם משמאל כותב רבינו במכתב 'ליהוי ידוע כי הספר הקדוש שם משמאל', מלבד עומקו בפנימיות התורה, הינו גם 'ספר גאוני ממדריגה ראשונה'.

במאמר הבא, בו נראה איך שרבינו ז"ע יגע להצדיק את דברי הצדיק מעיקרא בעניני חנוכה אשר במושל ראשון נראים כתמוהים ואף הושמטו מהספר, אך בהוראת רבינו ז"ע הוכנסו הדברים שוב, והנה הדברים:

כתב בספר שם משמאל מאמרי חנוכה (ליל ו' חנוכה תרע"ט) וז"ל: הלל, הוא הגבהות הלב בדרכי ה', וכמו שכתב הרמב"ן (השגות לסה"מ שורש א') שהלל הוא בכלל שמחת יו"ט, שמחת הגבהות הלב בדרכי ה' שמתייחס לרוח מתפרץ הלב ושבח מלב האדם... ונראה לומר דענין הלל של חנוכה שניא (=שונה) משל הלל של יו"ט, דהלל של יו"ט בא מצד הגבהות הלב של קדשת היום, משא"כ בחנוכה, אלא כל עצמו של ההלל בא מחמת הכנעה והודאה שנטלנו יותר מחלקנו, שישאול אז לא היו ראויים לנסים האלה, שרבים אז לא עמדו בנסיון ונתנו ידם ליונים כביסופין, ומכל מקום ריחם ה' בזכות מועטים שמסרו נפשם על קדושת ה', ומחמת זה עצמו ניתוספו האהבה והגבהות הלב עוד יותר ועל כן בחנוכה נמי החליל מכה לפני המזבח כבש"ס ערכין, וכעין שירות ותשבחות של דוד המלך ע"ה שהיו נצמחות מפאת ההכנעה, והדברים עתיקים, עכ"ל.

והנה דבריו הקדושים במה שכתב דחנוכה היה החליל מכה לפני המזבח כבש"ס ערכין מרפסין אגרי דהרי במשנה ערכין שם נמנו י"ב ימים שהחליל מכה בהם לפני המזבח וחנוכה אינו נמנה בין אותן הימים וכן כתב רש"י שם בפירוש דכיון שבחנוכה לא היה קרבן מיוחד על כן לא חשיב ליה מתניתין בין הימים שהחליל מכה בהם לפני המזבח.

ומחמת חומר הקושיא החליט בנו הרה"ק רבי הענין מסאכאטשוב ז"ע בהמלצת כמה רבנים כאשר הדפיס מחדש את השם משמאל בארה"ק אחרי ימי החורבן¹, להשמיט תיבות אלו מכיון שכאמור הם נגד פשטות משמעות הסוגיא בערכין, אך בכל זאת טרם הדפסת הספר שלח לרבינו את תמיהתו ואת מה שהחליט משום כך להשמיט הדברים, אך תשובת רבינו ז"ע אליו נמשכה זמן מה מכיון שלא היה אז בקו הבריאות, ועד שבא אליו תשובתו של רבינו

כבר נדפס הספר בהשמטת שורה זו, ורק כשהדפיס את ספר שם משמאל על ספר שמות קיים את דברי רבינו ז"ע והדפיס שורה זו ב'השמטות' בסוף הספר.

- 1 יצויין כי רבינו ז"ע היה זה שעודד את הרה"ק רבי הענין ז"ע להדפיס את הספר מחדש בכותבו אליו בין השאר כי 'בדאי ימצאו קופצים הרבה על הספרים, כי כל מי שיש בו רוח תורה ויראה מבינים ערכם ונישא וגבוה מאוד...'
- 2 כ"כ רש"י בסוכה נ: (ד"ה בשיר), וכן מסיק בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' כ"ד), אולם מרש"י במסכת ערכין לא משמע כן, ועי' בספר עריכת נר עמ"ס ערכין שם הערה 950.
- 3 את הגאון מפונוביז' זצ"ל הכיר רבינו ז"ע היטב מימי הגעתו לבאלטימאר לצורך איסוף כספים כאשר רבינו סייע לו רבות בגוף ובממון, ואילו על הגאון בעל החזון איש ז"ע לא ידוע על קשר שהיה לו עם רבינו - בכל זאת מן הענין לציין את מה שאמר הרה"ג רבי עמרם יוסף הלוי יונגרייז שליט"א ראש כולל קהל חסידים בסעודת ההילולא הרבתי שהתקיים בבאלטימאר בחודש חשון האחרון כי ראינו דבר פלא אצל רבינו ז"ע שכמה פעמים אשר רשם לרופאים בדיוק איך לעשות ניתוח וכדומה בשביל אציה חולה, אף שמימי לא למד רבינו חכמת הרפואה וכדו', וידוע על עוד אחד המיוחד מגדולי דור האחרון שראו אצלו כוח זה, ה"ה מרן בעל החזון איש ז"ע אשר גם הוא רשם לרופאים בדיוק איך לנתח מוחו של חולה, ועי' שו"ת שבת הלוי (ח"י סי' י"ג) שכתב דדבר זה בא מכוון לימוד תורה לשמה עיי"ש דבריו הנפלאים - ולפלא כי היאצייט של שני מאורות הגדולים אלו הם באותו יום, יום ט"ו בחשוון.
- 4 יש להעיר כי דברי רבינו ז"ע במה שחידש דבאמת היה החליל מכה בחנוכה ורק לא נמנו במשנה כיון שלא היה בהם קרבן מחודש טובא, אם כי אכן דברי רש"י מדויקים היטב בזה - ומן הנכון לציין שלא הבאנו את כל דברי רבינו ז"ע שנאמרו באריכות ותיקצר היריעה רק הבאנו את תוכן הדברים כפי מיעוט הבנתנו ויתכן שלא עמדנו על עומק ואמיתת הדברים, והרוצה לראות האותיות המחכימות הדברים במילואם יעיין בספר מיכאל באחת (עמוד קע"ב), ובסוף ספר תורת מיכאל על ספר שמות (שם נדפסו באופן מתוקן יותר).

הגר"ע יונגרייז שליט"א, ראש הכולל, ביים אויפטרעטן

**טייל פון די הונדערטער
אידען וועלכער האבען זיך
באטייליגט ביים סעודה
הילולא און ביים ציון
הקדוש ביום ההילולא,
ט"ו חשון העעל"ט.**

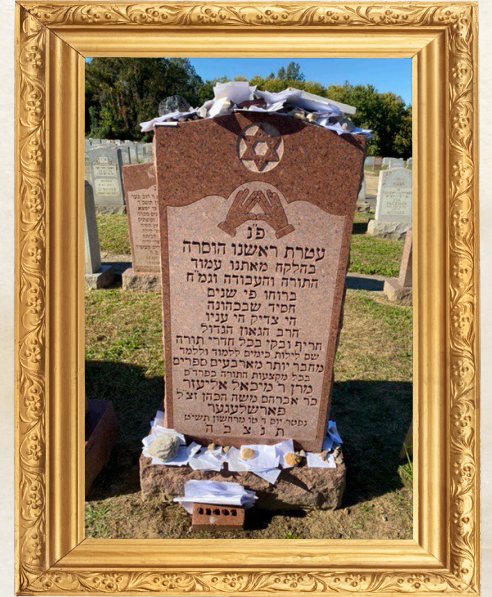
סעודת הילולא אין כולל קהל חסידים, באלטימאר

קהל חסידים דבאלטימור

שטיצט "מוסדות קהל חסידים" די איינציגע
חסידישע מוסד אין שטאט באלטימאר
- די שטאט וואס רבינו הגאון זי"ע האט
באלאכטען מי זיין תורה און קדושה פאר
קרוב צו פערציג יאהר.

פאר \$72 וועלן שליחי המוסד לייגען אייער
קוויטל לטובה ולברכה ביים ציון הקדוש
ווי מען זעהט כסדר אפענע ישוועות בכל
הענינים. רופט: 347.674.5318

א ספעציעלע מעמד תפילה וועט פארקומען
ביים ציון הקדוש אי"ה ביום המסוגל, זאת
חנוכה, בשעה 1:30 נאכמיטאג

די אדרעס פונעם ציון הקדוש איז:
3701 Southern Avenue, Baltimore MD 21206

הגליון נתנדב

לזכות הר"ר יהושע אשר בן שינדל דבורה הי"ו ומשפחתו להצלחה וברכה בכל הענינים

לכל עניני הגליון אפשר לפנות ל: miminimechuel@gmail.com